

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Siyasi Etik Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifimiz ve Gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

①

Ayhan Sefer ÜSTÜN
Sakarya Milletvekili

Ramazan Can
Kırıkkale muh.

Janaki MATHEW
K. N. M. M. M.

Folmo 22110
C. ANTER M
Hasan KACA
KACA

İsmail Özdemir
İstanbul MV
Mevlana

Kerim Ozkul
Konya mu

~~Dr. A. M. L.~~
Yüksel Coşkunçok
Bolu mu.

M. KUTUP KILDIR
AERI, MV.

Haron TUFER
Konferans

Ismael Bilen
Manisa mu

Lehretten Pagen
Bilek m

Abdullah Erdem CANTINUR
Kefle ve Muz. CANTINUR

Forhri Keshon
Fsiwshir Millefeshir

James

B. D. J. P.
De la Grande
Zorab m.

Mehmet Ali Bilal
K-mana & m.v.

Mehmet Ceylan
Karabük MV:

Mustafa Nuri
Hakikat
Fazlurrahman M V

Recep Özül
1982/1983

Recep Y. Ildırım
Sahaya m.v

GENEL GEREKÇE

Açıklık, saydamlık, hesap verebilirlik, tarafsızlık, dürüstlük, objektiflik ilkeleri teminat altına alındığında ve kamu yararına uygun işlediğinde tüm hizmetler daha etkili ve verimli işleyebilir. Siyasette de dürüst, güvenilir ve adil hizmetler siyasete olan güveni artırır.

Etik davranış kuralları ile kanunlar arasında yakın bir ilişki vardır. Kanunların kimi zaman düzenlemekte yetersiz kaldığı öznel durumlar etik davranış kurallarıyla düzenlenmekte, belli bir statüye tâbi olanların nasıl davranmaları gerektiği yönünde kurallar konulmakta ve böylece bu kurallara uyulması sağlanmaktadır.

Türk siyasetinde, temiz siyaset, dürüst yönetim gibi değerlerin güçlendirilmesi, her şeyden önce devlete ait işlemlerin mümkün olduğu ölçüde halka açık olmasını, gizliliğin yerini şeffaflığın almasını gerekli kılmaktadır. Son yapılan açılımlarla etik değerlerin siyasî bazda somutlaştırılması ve bunun kanunî bir düzenleme ile gerçekleştirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır.

Açık toplum, dürüst yönetimin ve temiz siyasetin en önemli konulardan biri olup, yolsuzluk, rüşvet, adaletsizlik, haksızlık gibi olayların önüne geçmenin yolunun açıklık, saydamlık, dürüstlük ve objektiflikten geçtiği dikkate alındığında, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu dönemdeki çalışmalarıyla epey mesafe kat edildiği görülmektedir. Bilgi Edinme Kanunu ve Kamu Görevlileri Etik Kurulunun kanunla düzenlenmesi bu anlamda önemli bir başlangıç olmuştur. Siyasi yozlaşmanın temelinde kapalılık vardır. Siyasi alanda da açık, dürüst, her konuda hesap verebilir yönetim gerçekleştiğinde önemli bir adım daha atılmış olacaktır. Mevzuatımızda siyasi etik kapsamında değerlendirilecek çok sayıda hüküm bulunmaktadır. Bu Teklifin kanunlaşması, yeni bir uygulama olarak siyasi etik ilkelerinin güçlendirilmesini sağlayacaktır.

Halen yürürlükte olan ve milletvekillerinin yapamayacakları işleri düzenleyen 31/10/1984 tarihli ve 3069 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun, 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Hakkında Kanun, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda yer alan bazı hükümler bu amaca hizmet etmektedir. Ancak bu düzenlemelerin siyaset dünyamızın ihtiyaç duyduğu çağdaş siyasî etik, ölçü ve kriterlerinin karşılanması açısından yetersiz kaldığı açıktır.

Bu konulardaki yasal eksikliğin giderilmesi, siyasî etik kurallarının gelişmiş demokratik ülke standartlarına hızla çıkartılması artık bir zorunluluk haline gelmiştir.

Demokrasimiz açısından, temel sorumluluk siyasî partilere ve milletvekillerine düşmektedir. Milletvekilleri ve dışarıdan bakan olanlar; yaşamları, uğraşları, üslupları ve davranışları ile topluma örnek olmalı; erdemli ve ilkeli tavırları ile toplumun güvenini kazanarak demokrasimizin önünü açmalıdırlar. Ülkemizde milletvekillerinin davranışlarını yönlendiren yazılı kuralların kapsamı ve içeriği, gelişmiş ülke parlamentolarının, yazılı veya toplumlarının genel değerlerini yansıtan yazısız kurallarına göre oldukça yetersiz düzeydedir.

Siyasî etik yönünde düzenlemelerle, Türkiye Büyük Millet Meclisi; dürüst yönetim ve açık toplum ortamı yaratmanın ilk adımını atacak; batı demokrasilerinde geçerli olan siyaset etiği anlayışının Ülkemizde de geçerli olmasını sağlayacak yasal düzenlemeleri gerçekleştirerek Ülkemizde de temiz siyasetin kökleşmesini sağlayacaktır.

Bu amaca yönelik olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde kurulacak ve yasama dönemi süresince görev yapacak, bağımsızlığın ve tarafsızlığın esas olduğu bir Siyasî Etik Komisyonu oluşturulması, bu konuda önemli bir ihtiyaca cevap verecektir. Parlamento üzerindeki olumsuz baskıları kaldıracak, parlamentonun itibarını koruyacak ve kamuoyu ile parlamento arasında köprü oluşturacak bir işlev görecektir. Bu Komisyon yasama ve yürütme organının işlemlerinde şeffaflığı sağlayacak, aynı zamanda milletvekilini, bakan ve siyasetçiyi olumsuz, yanlı ve haksız ithamlardan korumak suretiyle yasama ve yürütme işlevinin layıkıyla yerine getirilmesinde yardımcı olacaktır.

Çağdaş demokrasilerde siyasî etik konusunda; Meclis görevi dışında görev kabul etme ve Meclis dışı çalışma koşullarında sınırlamalar; milletvekilliği maaşı dışında sağlanabilecek ek kazanca getirilen tavan değerler; milletvekillerinin kabul edebileceği hediyeler için kısıtlamalar; konuşma veya konferanslar karşılığı onur ödemesine kısıtlamalar; kamu ile çıkar çatışmasına girilmemesi; verilen mal bildirimlerinin kamuoyuna açıklanması; milletvekilliği dışında yapılan işlerin ve sağlanan kazançların yıllık olarak beyan edilmesi, bu beyanların kamuoyuna açıklanması; Parlamento Etik Kurulu oluşturulması gibi düzenlemeler öngörülmekte; bu düzenlemelerin genellikle etkin işleyişi ve denetimi sağlanmaktadır.

Siyasî etik ilkelerin belirlenmesi ve açıklık, saydamlık, tarafsızlık, dürüstlük, objektiflik ilkeleri çerçevesinde yürütülmesi, toplumun tüm kesimlerince dile getirilmekte olup, siyasî etik düzenlemesinin uygulanmasında etkinliği artırmak amacıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde kurulacak ve yasama dönemi süresince görev yapacak, bağımsızlığın ve tarafsızlığın esas olduğu bir Siyasî Etik Komisyonu oluşturulması öngörüldüğü bu Teklifin kanunlaşmasının, bu anlamda bir ilk teşkil etmesi açısından önemli bir adım olacaktır.

Bu Kanunla getirilen sistem ve siyasî etik alanında yapılan düzenlemeler çerçevesinde 19/04/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununda değişiklik yapılmasında yarar görülmüş, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 01/06/2005 tarihinde yürürlüğe girmesi de göz önünde bulundurularak, adı geçen Kanunun hükümlerine uygunluğun sağlanmasına yönelik düzenlemeler getirilmiş; ayrıca 3069 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanunda yer alan düzenlemeler genişletilerek, bu kanunda yeniden tanzim edildiğinden, adı geçen kanunun kaldırılmasına karar verilmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1 - Madde ile; milletvekilleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri için Ülkemizde yürürlükte olan kuralların, çağdaş demokrasilerde geçerli olan ve temiz siyasetin temelini oluşturan kurallar düzeyine çıkartılması, saydamlık ortamına kavuşturulması, uyulması gereken etik davranış ilkelerini belirlemek ve uygulamayı gözetmek üzere Siyasi Etik Komisyonunun kuruluş, görev ve çalışma usul ve esaslarının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 2 - Anayasanın 95 inci maddesinin ikinci fıkrası "İçtüzük hükümleri, siyasi parti gruplarının Meclisin bütün faaliyetlerine üye sayısı oranında katılmalarını sağlayacak yolda düzenlenir" hükmünü içermektedir. Aynı şekilde Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün, parti gruplarının Başkanlık Divanında temsilini düzenleyen 11 inci maddesinin birinci fıkrasında "Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, siyasi parti gruplarının parti grupları toplam sayısı içindeki yüzde oranlarını ve bu oranlara göre her siyasi parti grubuna düşen Başkanlık Divanındaki görev yeri sayısını tespit eder ve Danışma Kuruluna bildirir." hükmü yer almaktadır. Teklifte getirilen düzenleme bu hükümlere paralel olarak düzenlenmiştir.

İkinci fıkra TBMM İçtüzüğü'nün 21 inci maddesinin birinci fıkrasına uygun düzenlenmiştir.

Üçüncü fıkra TBMM İçtüzüğü'nün 20 nci maddesinin ikinci fıkrasına uygun düzenlenmiştir.

Dördüncü fıkra Komisyon üyeliğinin sona ermesi hallerini düzenlemektedir.

Madde 3 - Madde ile, Komisyonun görev alanı düzenlenmektedir.

Madde 4 - Komisyonun görevlerini etkin ve saygın olarak yerine getirebilmesi için araştırma ve inceleme yönünde gerekli tüm bilgileri, ilgili kişi ve kurumlardan serbestçe temin edebilmesi hedef alınmış; gerekli hallerde uzmanların bilgisine başvurabilmesine; Ankara dışında ve yurt dışında da çalışabilmesine imkân sağlanmıştır.

Madde 5 - Madde ile, Komisyonun çalışma usul ve esasları belirlenmiştir.

Madde 6 - Madde ile, Komisyonun yapacağı inceleme ve araştırmaları, etik ilkelerin ihlâl edilip edilmediği çerçevesinde yürüteceği; yapılacak inceleme ve araştırmanın en geç bir ay içinde sonuçlandırılacağı; ancak önemli hallerde ve gerektiğinde bu sürenin uzatılabileceği; hazırlanan raporların Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulacağı ve etik ilkelere aykırı davranışların tespiti halinde uygulanacak hükümler düzenlenmiştir.

Madde 7 - Milletvekilliği ile bağdaşmayan işlerle ilgili olarak çağdaş demokrasilerde yürürlükte olan düzenlemelerde amaç benzer olmakla beraber, başlıca iki farklı temel yaklaşımın izlendiği görülmektedir:

a) Düzenlemeyi kesin kriter ve kurallara bağlayarak, kısıtlayıcı yasal sınırlamalar koyan ve uygulamayı etkin olarak denetleyen yaklaşım (Örneğin; bu tür düzenlemenin en çarpıcı örneklerinden birini oluşturan Amerika Birleşik Devletlerinde; Kongre üyelerinin mesleklerini icra etmeleri yasaklanmış; Kongre üyelerinin özel sektör şirketleri veya kuruluşlarında idarecilik veya yönetim kurulu üyeliği görevlerini para karşılığı yapmalarını yasaklamış; Kongre üyelerinin kongre dışı faaliyet sonucu elde edebilecekleri aylık toplam gelirleri, Kamu Yönetici Bareminin 2 nci derece maaş karşılığının yüzde onbeşi ile kısıtlanmıştır.)

b) Düzenlemede yazılı kurallar yerine toplumun yazılı olmayan etik geleneklerini temel alan, kısıtlamalar yerine uygulama hakkında kamuoyunu bilgilendirerek, uygulamada şeffaflık sağlayarak caydırıcı dolaylı denetimi temel alan yaklaşım. (Örneğin; bu tür düzenlemenin en çarpıcı örneklerinden birini oluşturan İngiltere ve Almanya'da parlamento dışı tüm faaliyet ve gelirlere saydam bildirim zorunluluğu getirerek dolaylı denetim mekanizmaları oluşturmuşlardır.)

Diğer birçok ülkedeki uygulamalar bu iki temel yaklaşımın karışımından oluşan düzenlemelerdir. (Örneğin; Hindistan'da milletvekillerinin parlamento dışında kazanç elde etmeleri, yönetim kurullarında görev yapmaları tümüyle yasaktır. İsveç'te, parlamento dışında bir ayı aşkın çalışmaları halinde, o süreye ilişkin milletvekili maaşları kesilmektedir. İsrail'de, parlamento dışı gelirleri milletvekili maaşının yüzde ellisi ile sınırlanmıştır. Yunanistan'da ise, milletvekilleri, yönetim kurulu üyeliği, genel yöneticilik veya bunlara vekillik görevlerini üstlenememektedirler.)

Bu madde, ülkemiz koşullarına uygun olacağı düşünülen ve ilk iki yaklaşımın karışımından oluşan karma bir model çerçevesinde öngörülmüş düzenlemeleri kapsamaktadır.

Madde 8 - Amerika, Kanada, Çek Cumhuriyeti, Almanya, İngiltere, Japonya, Kore, Hollanda, Polonya'da olduğu gibi, milletvekillerinin ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu Üyelerinin, parlamento dışı gelir getiren faaliyetlerinin ve bu faaliyetler sonucu elde edilen gelirlerin periyodik olarak beyanı ve bu beyanların kamuoyuna açıklanabilmeleri öngörülmektedir. 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 5 inci maddesine paralel bir düzenlemedir.

Madde 9 - Bu madde ile, Komisyonun çalışmalarında, bu Kanunda açıklık olmayan hallerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümlerinin uygulanacağı öngörülmektedir.

Madde 10 - Siyasî etik konusunda, önerilen düzenleme sonrasında halen yürürlükte olan kanunlarda ve bunların uygulanmasında boşluk doğmaması hedef alınmıştır.

Madde 11 - a) 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 2 nci maddesinde yapılan düzenlemeyle mal bildiriminde bulunacaklar bakımından Kanun kapsamı genişletilmiştir. Düzenlemeyle maddede sayılanların, yerine getirdikleri görev ve sorumluluklarının kapsam ve niteliği, gerek kamusal alanda gerekse kamusal olmayan alanda demokratikleşmenin bir unsuru olarak kabul edilen, gizlilik kültürünün kaldırılması ve şeffaflığın bu alanlarda da geçerli ve kabul edilebilir bir ilke olması amaçlanmış, böylece bu görev ve yetkileri kullananlar için kamusal alanda olmasalar bile kamuoyunun bunlara karşı güvenlerinin sağlanması öngörülmüştür.

Bu düzenleme ile, madde kapsamına girenlerin değişen kamu yönetimi anlayışına paralel olarak, üstlendikleri görevler ve özellikle bu görevi alacaklar bakımından kamuoyu nezdinde haksız veya yersiz iddiaların önüne geçilmesi sağlanmış olacaktır.

Bu açıklamalar çerçevesinde; Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri çerçevesinde atanan bilirkişilerin mal beyanında bulunması gerektiğine ilişkin hüküm eklenmiştir.

Siyasi partilerin genel merkez yönetim ve denetim kurulu üyeleri de, mal bildiriminde bulunacaklar kapsamına alınmıştır.

Gazetelerin yanı sıra radyo, televizyon ve benzeri kitle iletişim araçlarının pay sahibi gerçek kişiler ile tüzel kişilerin de yönetim ve denetim kurulu üyeleri, sorumlu müdürleri, mal bildiriminde bulunacaklar kapsamına alınmıştır.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bakımından demokratik katılım yelpazesinin genişletilmesi ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının başkanları, yönetim ve denetim kurulu üyeleri, federasyon ve konfederasyonlar dahil sendikaların ve sendika şubelerinin başkanları, yönetim ve denetim kurulu üyelerinin mal bildiriminde bulunacaklar kapsamına alınması amaçlanmıştır.

b) 3628 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde belirlenen kısıtlamanın dışında sağlanan edinimlerin, rayiç değeri tutarında haksız mal edinme sayılacağı ve 3628 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi kapsamına gireceği hükmü getirilmiştir.

Maddeye eklenen son fıkrayla, milletvekillerinin menfaat sağlayarak parti değiştirmeleri halinde, menfaat tutarı kadar haksız mal edinmiş sayılacakları hükmüne bağlanmış, haksız mal edinme kapsamına alınarak caydırıcılık unsuru getirilmesi öngörülmüştür.

c) 3628 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde yapılan düzenlemeye paralel olarak, 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi hükmünün yeniden değerlendirilmesi gerekmiş ve gerekli düzeltme yapılmıştır.

Mahkemelerce usulüne uygun atanan bilirkişilerin, bilirkişi listelerinin oluşturulmasını takip eden bir ay içinde bildirimde bulunmalarında yarar görülerek düzenleme yapılmıştır.

d) Maddede yapılan yeni düzenleme ve getirilen yeni görevle, bildirim verildiği makamların, bildirim verildiği tarihten itibaren en geç iki ay içinde inceleme ve denetleme görev ve yükümlülüklerini yerine getirmeleri; yapılacak inceleme sonunda kaynağı açıklanamayan bir artışın tespit edilmesi halinde hem idarî hem de hukukî yönden gerekli işlemlerin başlatılmasının temini amaçlanmıştır.

e) 3628 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yapılan düzenlemeye paralel olarak 8 inci madde hükmünün yeniden değerlendirilmesi gerekmiş,

Bilirkişilerin, bilirkişi listelerinde yer aldıkları yargı çevresindeki adalet komisyonu başkanlıklarına bildirim verme gerekliliği,

Siyasi parti genel başkanları ve genel merkez yönetim ve denetim kurulu üyeleri için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına bildirim verme gerekliliği,

Gazete, radyo, televizyon ve benzeri kitle iletişim araçlarının pay sahibi gerçek kişiler ile tüzel kişilerin yönetim ve denetim kurulu üyeleri, sorumlu müdürleri, başyazarları ve fıkra yazarlarının, bulundukları yer en büyük mülki amirliğine bildirim verme gerekliliği,

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının başkanları, yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile federasyon ve konfederasyonlar dahil sendikaların ve sendika şubelerinin başkanları, yönetim ve denetim kurulu üyeleri için İçişleri Bakanlığına bildirim verme gerekliliği,

Düzenlenmiştir.

f) Açıklık, saydamlık, hesap verebilirlik, tarafsızlık, dürüstlük, objektiflik ilkeleri teminat altına alındığında ve kamu yararına uygun işlediğinde tüm hizmetler daha etkili ve verimli işleyebileceği; Türk kamuoyunun sürekli gündeminde olan temiz toplum, temiz siyaset, dürüst yönetim gibi değerlerin hayata geçirilmesi, her şeyden önce devlete ait işlemlerin mümkün olduğu ölçüde halka açık olmasını, gizliliğin yerini şeffaflığın almasını gerekli kıldığı; açık toplum, dürüst yönetimin son günlerde vurgulanan en önemli konulardan biri olup, yolsuzluk, rüşvet, adaletsizlik, haksızlık gibi olayların önüne geçmenin yolunun açıklık, saydamlık, dürüstlük ve objektiflikten geçtiği dikkate alındığında, kamusal alanda da açık, dürüst, her konuda hesap verebilir yönetim gerçekleştiğinde önemli bir adım daha

atılmış olacağından, kamu görevi ifa eden tüm görevlilerin mal bildirimlerinin gerektiğinde ilgililerince incelenebilmesini teminen mal bildirimlerinin açık olması prensibi tercih edilmiş ve Kanunda bu bağlamda düzenleme getirilmiştir.

g) 01/06/2005 tarihinde yürürlüğe giren Türk Ceza Kanununun 52 nci maddesine uygunluk sağlanmıştır.

h) Haksız edinilmiş malların müsadereci hedeflenmiştir.

ı) Bu kanunun 12 nci ve 13 üncü maddelerine göre mahkum olanlar hakkında; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 53 üncü maddesindeki "Hak Yoksunlukları" hükümleri ile kamu hizmetlerinden süresiz olarak yasaklanmasına ilişkin hükümleri tatbik edilmek suretiyle caydırıcılık hedeflenmiştir.

i) Bu kanun kapsamına giren suçlardan dolayı verilen hapis cezaları seçenek yaptırımlarına çevrilemeyeceği ve ertelenemeyeceği hükme bağlanarak caydırıcılık amaçlanmıştır.

j) 3628 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinde bu Kanunla yapılan değişiklik karşısında aynı Kanunun 11 inci maddesi hükmünün uygulanabilirliği kalmadığından Kanundan çıkarılmıştır.

Madde 12 - Bu Kanunda düzenlenen hükümler çerçevesinde, 3069 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun hükümleri yeniden düzenlendiğinden ve güncelleştirildiğinden, adı geçen Kanunun yürürlükten kaldırılması yönünde hüküm düzenlenmiştir.

Madde 13 - Yürürlük maddesidir.

Madde 14 - Yürütme maddesidir.

SIYASÎ ETİK KOMİSYONU KURULMASI VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Amaç ve kapsam

Madde 1 - (1) Bu Kanunun amacı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri ile ilgili olarak, saydamlık, -tarafsızlık, dürüstlük, hesap verebilirlik, kamu yararını gözetme gibi etik ilkelerin belirlenmesi ve bu doğrultuda görev yapmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinde Siyasî Etik Komisyonunun kurulması, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarının, temiz siyaset ve saydamlık ilkeleri çerçevesinde düzenlenmesidir.

Komisyonun kurulması

Madde 2 - (1) Siyasî Etik Komisyonunun (Komisyon) üye sayısı, Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurul tarafından işaret oyuyla belirlenir. Siyasî parti grupları, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 11 inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen oranlara göre tespit edilecek sayıda milletvekiliyle temsil edilir.

(2) Plan ve Bütçe Komisyonu ve Dilekçe Komisyonu üyeliğine seçilen milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı ve Bakanlar Kurulu üyeleri, Komisyonda görev alamazlar.

(3) Komisyon, her yasama dönemi başlangıcında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının oluşumunu takip eden ilk bir ay içinde oluşturulur. Komisyon için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yasama yılıdır.

(4) Mensubu olduğu siyasî parti ile üyelik bağı sona eren; Türkiye Büyük Millet Meclisinde grup kurma hakkını kaybeden bir siyasî partiye mensup olan veya kendiliğinden ayrılma isteminde bulunan milletvekilinin, Komisyon üyeliği kendiliğinden sona erer.

Komisyonun görevleri

Madde 3 - (1) Komisyon, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyelerinin, bu Kanunda ve diğer kanunlarda yer alan etik ilkelere riayet edip etmediğini, resen veya yapılacak başvurular üzerine gerekli inceleme ve araştırmayı yaparak takip ve değerlendirme görevini yerini getirir. Siyasî etik kültürünü yerleştirmek üzere çalışmalar yapar ve bu konuda yapılacak çalışmalara destek olur.

Komisyonun yetkileri

Madde 4 - (1) Komisyon, görevleri ile ilgili olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyelerinden, kamu kurum ve kuruluşlarından, gerçek ve tüzel kişilerden her türlü bilgi ve belgeyi isteyebilir, ilgili kişilerin ve uzmanların bilgisine başvurabilir.

(2) Komisyon veya görevlendireceği üyeler, gerektiğinde, Ankara dışında ve yurt dışında çalışma ve incelemelerde bulunabilir.

Komisyonun çalışma usul ve esasları

Madde 5 - (1) Komisyon, kendi başkanının davetiyle veya üye tamsayısının dörtte birinin yazılı teklifi üzerine toplantıya çağılır ve üye tam sayısının en az yarısının katılımıyla toplanır. Kararlar toplantıya katılanlarının salt çoğunluğunun gizli oyuyla alınır.

(2) Komisyon toplantıları gizlidir, çalışmalar hakkında komisyon üyeleri tarafından hiçbir açıklama yapılamaz. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan raporlar ve kararlarla ilgili açıklamalar ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı veya görevlendirdiği vekili tarafından yapılabilir.

(3) Komisyon çalışmaları ile ilgili olarak, yurt içi ve dışı görevlendirmelere ait giderler, Komisyonun kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının onayı ile 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinden karşılanır.

İnceleme ve araştırma

Madde 6 - (1) Komisyon, inceleme ve araştırmasını etik ilkeler çerçevesinde yürütmek ve en geç bir ay içinde sonuçlandırmak zorundadır. Gerekğinde bu süre uzatılabilir.

(2) Komisyon, bu Kanunda ve diğer kanunlarda yer alan hükümler çerçevesinde yapacağı değerlendirmeler ve diğer görevleri ile ilgili olarak hazırladığı raporları, en geç bir ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Başkanlık, gereken hallerde raporlar hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirir.

(3) Bu Kanunda ve diğer kanunlarda yer alan düzenlemelere aykırı hareket ettiği tespit olunan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ile dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında Anayasa, kanun ve İçtüzük hükümleri uyarınca işlem yapılır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği veya Bakanlar Kurulu üyeliği ile bağdaşmayan hususlar

Madde 7 - (1) Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri;

a) Devlet ve diğer kamu tüzel kişilerinde ve bunlara bağlı kuruluşlarda; Devletin veya diğer kamu tüzel kişilerin doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak katıldığı teşebbüs ve ortaklıklarda; özel gelir kaynakları ve özel imkânları kanunla sağlanmış kamu yararına çalışan derneklerin ve Devletten yardım sağlayan ve vergi muafiyeti olan vakıfların, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sendikalar ve bunların üst kuruluşlarının ve katıldıkları teşebbüs veya ortaklıkların yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar, vekili olamazlar, herhangi bir taahhüt işini doğrudan veya dolaylı olarak kabul edemezler, temsilcilik, hakemlik, ücret karşılığı iş takipçiliği, komisyonculuk veya müşavirlik yapamazlar; genel sekreter, sekreter veya benzeri herhangi bir nam altında hiçbir yönetim görevi alamazlar.

b) Yürütme organının teklif, inha, atama veya onamasına bağlı resmî veya özel herhangi bir işle görevlendirilemezler. Bir üyenin belli konuda ve altı ayı aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca verilecek geçici bir görevi kabul etmesi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kararına bağlıdır.

c) Yabancı bir devlet veya milletlerarası bir kuruluş tarafından verilen idarî ve siyasî, ücretli herhangi bir işi veya görevi Türkiye Büyük Millet Meclisinin kararı olmadıkça kabul edemezler.

d) Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi olmaktan kaynaklanan konum ve yetkilerini kendilerine menfaat sağlamak amacıyla kullanamazlar.

e) Mesleklerini icrada ve işletmelerini yönetmekte milletvekilliği veya bakanlık sıfat veya kimliklerini kullanamazlar.

f) 1. Devletten herhangi bir türde özel teşvik, sübvansiyon veya maddî destek alan,

2. Kamuya ait veya kamu iştiraki olan bankalardan, milletvekili brüt maaşının elli katından fazla miktarda kredi kullanmakta olan,

3. Kamu kurum ve kuruluşlarına, yerel yönetimlere, bunlara bağlı işletmelere mal veya hizmet sunan, bu kurum, kuruluş veya işletmelerle kazanç sağlamaya yönelik taahhüt veya müteahhitlik ilişkisine giren,

firma, işletme veya şirketlerde, yönetim ve denetim kurulu üyeliği, genel yöneticilik ve yöneticilik yapamazlar; bu görevlere vekalet edemezler.

g) Bankalar, finans ve sigorta kurumları, menkul değer aracı kuruluşları veya bunların iştiraki olan işletme, kurum ve kuruluşlarda ücretli veya ücretsiz herhangi bir görev üstlenemezler.

h) Arazi alım satımı yapan veya toplu konut inşaatı işleri ile uğraşan kuruluşlarla herhangi bir menfaat karşılığında iş ilişkisi kuramazlar, bu tür kuruluşlarda görev kabul edemezler.

ı) Kooperatiflerde herhangi bir menfaat karşılığında yöneticilik veya denetçilik görevi üstlenemezler.

j) Kamu kesimiyle hiçbir ihale veya taahhüt ilişkisine giremezler.

k) Özelleştirme uygulamaları kapsamında yapılan hiçbir işleme taraf olamazlar.

l) Kamuya açık olmayan devlet bilgilerinin, özel çıkarlar için kullanımına yol açamazlar.

m) Görevlerini yerine getirirken, sıfatlarının gerektirdiği itibar ve güvene layık olduklarını her türlü davranışlarıyla göstermelidirler.

n) Bina, araç, gereç, personel ve benzeri her türlü kamu imkânlarını seçim işlerinde kullanamazlar.

o) Dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep, yaş, bedensel engeller ve benzeri sebeplerle ayırım yapamazlar; bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun hareket etmek zorundadırlar.

(2) Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeliğiyle bağdaşmayan iş ve görevlere ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır.

(3) Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve Bakanlar Kurulu üyelerine gönderilecek her türlü hediye ve hibe niteliğindeki eşya, Komisyonun izni olmadan dağıtılamaz.

(4) Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri, mevcut durumlarını üç ay içinde bu Kanuna uygun hale getirirler.

Beyan yükümlülüğü

Madde 8 - (1) Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dışarıdan atanan Bakanlar Kurulu üyeleri;

a) Maaş gelirleri, üretimden kaynaklanan gelirler, kira gelirleri, hisse senetleri ve tahviller, faiz, repo, yatırım fonu gibi menkul değer gelirleri dahil olmak üzere tüm gelirlerini;

b) Kayıtlı veya zilyesinde bulunan tüm taşınır ve taşınmaz malları ile değerlerini;

c) Hakları, alacakları ve bunların kaynaklarını;

d) Borçlarını ve sebeplerini;

e) Yaptıkları iş veya faaliyetin nitelik, kapsam ve süresini;

f) İlişkili oldukları kuruluşların ticarî kimlik ve unvanlarını,

seçildikleri tarihten itibaren bir ay ve sonraki her yasama yılının ilk bir ayı içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yazılı olarak beyan etmekle yükümlüdürler. Diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır.

(2) Birinci fıkradaki bildirimler, iki ay içinde, Komisyon tarafından değerlendirilir.

Uygulanacak İktüzük

Madde 9 - (1) Komisyonun çalışmalarında, bu Kanunda açıklık olmayan hallerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi İktüzüğü hükümleri uygulanır.

Diğer Hususlar

Madde 10 - (1) 19/04/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu ve diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

Madde 11 - (1) 19/04/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun;

a) 2 nci maddesinin,

1. Birinci fıkrasının (b) bendine “noterler,” ibaresinden sonra gelmek üzere “mahkemelerce usulüne uygun atanan bilirkişiler,” ibareleri eklenmiştir.

2. Birinci fıkrasının (f) bendine “Siyasi parti genel başkanları” ibarelerinden sonra gelmek üzere “ve genel merkez yönetim ve denetim kurulu üyeleri” ibareleri eklenmiştir.

3. Birinci fıkrasının (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“g) Gazete, radyo, televizyon ve benzeri kitle iletişim araçlarının pay sahibi gerçek kişiler ile tüzel kişilerin yönetim ve denetim kurulu üyeleri; sorumlu müdürleri; başyazarları ve fıkra yazarları,”

4. Birinci fıkrasına aşağıdaki (h) bendi eklenmiştir.

“h) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının başkanları, yönetim ve denetim kurulu üyeleri, federasyon ve konfederasyonlar dahil sendikaların ve sendika şubelerinin başkanları, yönetim ve denetim kurulu üyeleri,”

b) 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Bu Kanunun uygulamasında, birinci fıkrada belirlenen sınırlamalar dışında sağlanan her türlü edinim, değeri tutarında haksız mal edinme sayılır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, menfaat sağlayarak başka bir siyasi partiye geçmeleri hâlinde, menfaat tutarı kadar haksız mal edinmiş sayılırlar.”

c) 6 ncı maddesinin,

1. Birinci fıkrasının (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“g) Gazete, radyo, televizyon ve benzeri kitle iletişim araçlarının pay sahibi gerçek kişiler ile tüzel kişilerin yönetim ve denetim kurulu üyeleri; sorumlu müdürleri; başyazarları ve fıkra yazarları, işe başlama tarihini izleyen bir ay içinde,”

2. Birinci fıkrasına aşağıdaki (h) bendi eklenmiştir.

“h) Mahkemelerce usulüne uygun atanan bilirkişiler, bilirkişi listelerinin oluşturulmasını takip eden bir ay içinde,”

d) 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 7 – Bu Kanun kapsamındaki görevlere devam edenler, sonu (0) ve (5) ile biten yılların en geç şubat ayı sonuna kadar bildirimlerini yenilerler.

Bildiriminin verildiği makamlar, bu bildirimlerin verildiği tarihten itibaren en geç iki ay içinde bildirimleri inceler. İki bildirim arasında kaynağı açıklanamayan artış tespit edilmesi halinde, bu Kanun uyarınca derhal soruşturma başlatılır.”

e) 8 inci maddesinin,

1. Birinci fıkrasının (e) bendine “Noterler için Adalet Bakanlığı,” ibarelerinden sonra gelmek üzere “bilirkişiler için listesinde yer aldıkları adalet komisyonu başkanlıkları,” ibareleri eklenmiştir.

2. Birinci fıkrasının (j) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“j) Siyasi parti genel başkanları ve genel merkez yönetim ve denetim kurulu yeleri için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı,”

3. Birinci fıkrasının (p) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“p) Gazete, radyo, televizyon ve benzeri kitle iletişim araçlarının pay sahibi gerçek kişiler ile tüzel kişilerin yönetim ve denetim kurulu yeleri; sorumlu müdürleri; başyazarları ve fıkra yazarları, bulundukları yer en büyük mülki amirliği,”

4. Birinci fıkrasına aşağıdaki (s) bendi eklenmiştir.

“s) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının başkanları, yönetim ve denetim kurulu yeleri ile federasyon ve konfederasyonlar dahil sendikaların ve sendika şubelerinin başkanları, yönetim ve denetim kurulu yeleri için İçişleri Bakanlığı,”

f) 9 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Mal bildirimleri, özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, bildirimde bulunanın özel dosyasında tutulur. Mal bildirimlerinde açıklık esastır.”

g) 13 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Haksız mal edinen kişi, fiili daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde, üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.”

h) 14 nc maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 14.-Haksız edinilmiş olan mallar, 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun müsadereye ilişkin hükümlerine göre müsadere edilir.

ı) 15 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 15.-Bu kanunun 12 nci maddesinde tanımlanan suçtan dolayı mahkum olanlar hakkında 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “Hak yoksunlukları” başlıklı 53 nc maddesi hükümleri uygulanır. 13 nc maddede tanımlanan suçtan dolayı mahkum olanlar, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 nc maddesinin birinci fıkrasında sayılan kamu hizmetlerinden süresiz olarak yasaklanırlar.

i) 16 nc maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 16.- Bu Kanun kapsamına giren suçlardan dolayı verilen hapis cezası, seçenek yaptırımlara çevrilemez ve ertelenemez.

j) 11 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

Madde 12 - (1) 31/10/1984 tarihli ve 3069 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

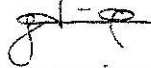
Yürürlük

Madde 13 - (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 14 - (1) Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Bakanlar Kurulu yürütür.

ASLI GİBİDİR

Gündüz DİNÇER
Kanunlar ve Kararlar Müdürü